

TOELICHTING

ALGEMEEN

1. Redenen voor wetsvoorstel

Dit wetsvoorstel introduceert en regelt kwaliteitseisen voor het optreden als advocaat bij de Hoge Raad in burgerlijke zaken. Aanleiding voor dit voorstel is het advies van de commissie Cassatieadvocatuur (de Commissie Neleman) van juni 2004 om over te gaan tot de invoering van dergelijke wetgeving. Over het rapport van de commissie is in september 2005 positief geadviseerd door de Nederlandse Orde van Advocaten. Het onderhavige voorstel is tot stand gekomen in overleg met Hoge Raad en Orde. Het voorstel wordt door hen beide ondersteund.

Voor het stellen van kwaliteitseisen bestaat reden in verband met het bijzondere karakter van de cassatierechtspraak door de Hoge Raad. Zoals bekend is de Hoge Raad als hoogste nationale rechter belast met het bewaken van de rechtseenheid, het leiding geven aan de rechtstoepassing, rechtsvorming en rechtsontwikkeling en het toezicht op de kwaliteit van de rechtspraak. In verband met deze taken gelden bijzondere regels voor de rechterlijke toetsing en de procedure in cassatie. Zo kunnen partijen hun zaak in cassatie niet meer in volle omvang voorleggen. De Hoge Raad treedt niet in de beoordeling van de feiten van de zaak. De rechtsstrijd is beperkt tot hetgeen in de vorige instanties van de procedure aan de orde is gesteld. Partijen hebben in burgerlijke zaken de verplichting zich te laten vertegenwoordigen door een advocaat bij de Hoge Raad. Zij moeten bovendien de gronden aanvoeren waarop de in cassatie bestreden uitspraak van de lagere rechter vernietigd zou moeten worden - de zogeheten cassatiemiddelen -, op straffe van niet-ontvankelijkheid van het beroep. De Hoge Raad kan in burgerlijke zaken de bestreden uitspraak niet vernietigen op gronden die niet zijn aangevoerd door partijen. De Hoge Raad mag alleen acht slaan op gronden die aanstonds zijn aangevoerd bij het instellen van het beroep.

Vorenstaand stelsel - dat beoogt om de Hoge Raad zijn taken zo goed mogelijk te laten vervullen - stelt hoge eisen aan de rechtsbijstand in cassatie in burgerlijke zaken. De advocaat die optreedt in cassatie dient goed op de hoogte te zijn van de bijzondere eigenaardigheden van de cassatieprocedure en van alle consequenties die die eigenaardigheden hebben voor het procederen in cassatie. Die eigenaardigheden maken het procederen in cassatie lastig, zo leert de ervaring. Om vaardigheid daarin te verkrijgen is ervaring noodzakelijk. Gelet op genoemde doelstellingen van de cassatierechtspraak is het voorts wenselijk dat de advocaat die optreedt in cassatie ten minste beschikt over een goede kennis van en een goed inzicht in zowel het materiële recht, als het procesrecht. Voorts is het gelet op de doelstellingen van de cassatierechtspraak wenselijk dat de advocaat beschikt over voldoende proceservaring bij de lagere gerechten. Tot slot is van belang dat de advocaat in voldoende mate over de vaardigheid beschikt om de soms gecompliceerde gronden voor het cassatieberoep, dan wel voor het cassatieverweer, met voldoende nauwkeurigheid en trefzekerheid schriftelijk onder woorden te brengen.

Deze eisen - die, zoals uit het vorenstaande volgt, voortvloeien uit de aard en opzet van de cassatierechtspraak - hebben gemaakt dat de rechtsbijstand in cassatie zich al in vroeg stadium heeft ontwikkeld tot een bijzonder specialisme in de advocatuur. De huidige wettelijke regeling wijst de advocaten in het arrondissement 's-Gravenhage aan als advocaat bij de Hoge Raad. Van deze advocaten is zich al snel een (klein) deel gaan toeleggen op de behandeling van cassatiezaken. In de praktijk wordt het grootste deel van de civiele cassatiezaken door

deze advocaten behandeld (tegenwoordig zijn ook enkele in cassatiezaken gespecialiseerde advocaten buiten het arrondissement Den Haag gevestigd; zij treden op met hulp van een Haagse advocaat). Tekenend voor de mate waarin hun bijzondere specialisme in de praktijk bestaat en erkend wordt, is het feit dat ook advocaten die zich in hoge mate op een bepaald rechtsterrein hebben gespecialiseerd, de behandeling van de zaak in cassatie zonder meer plegen over te laten aan een cassatieadvocaat.

Een goed functionerende cassatieadvocatuur levert een belangrijke bijdrage aan de vervulling van de taken van de Hoge Raad. De verplichting om cassatiemiddelen aan te voeren, het feit dat dit in de praktijk naar behoren gebeurt en het feit dat ook overigens op deskundige wijze in cassatie wordt geprocedeerd, maken dat de burgerlijke kamer van de Hoge Raad zich optimaal kan richten op haar werkelijke taken. Een goed functionerende cassatieadvocatuur is daarom wezenlijk voor het goed functioneren van de Hoge Raad zelf. In dit verband zij bedacht dat indien geen of lagere eisen worden gesteld aan de rechtsbijstand in cassatie - dan wel het cassatieprocesrecht zou worden vereenvoudigd opdat het gemakkelijker zou worden om in cassatie te procederen - de werkbelasting van de Hoge Raad aanmerkelijk vergroot zou worden. De Hoge Raad zou (veel) meer zaken te behandelen krijgen, die eigenlijk niet bij de Hoge Raad thuishoren. Voorts kan er nog op worden gewezen dat een extra werkbelasting van de Hoge Raad op zichzelf zou kunnen worden opgevangen door een uitbreiding van de burgerlijke kamer, maar dat een dergelijke uitbreiding niet wenselijk is. De Hoge Raad kan zijn taken het beste vervullen indien zijn bezetting beperkt van omvang blijft.

Voor het stellen van kwaliteitseisen voor het optreden als advocaat bij de Hoge Raad bestaat ook reden in het belang van de rechtzoekende. Het procederen in cassatie vergt, zoals uiteengezet, de nodige specialistische kennis, vaardigheid en ervaring. Ontbreken deze dan dreigt al snel het gevaar van rechtsbijstandverlening in cassatie die geheel onder de te stellen (minimum)eisen blijft. Te denken valt onder andere aan het fenomeen dat cassatieberoepen worden ingesteld in zaken die zich daar niet voor lenen en aan processuele fouten die in de cassatieprocedure fataal zijn. Dergelijk gebrekkige rechtsbijstandsverlening berokkent ook de wederpartij schade. Deze wordt op onnodige kosten gejaagd en de procedure wordt onnodig gerekt. Het is daarom gerechtvaardigd een regeling in het leven te roepen waardoor bereikt kan worden dat de bijzondere vorm van rechtsbijstandverlening die de procesvertegenwoordiging in cassatie is, in elk geval steeds ten minste adequaat is.

Een bijkomende, praktische reden voor het stellen van kwaliteitseisen is nog gelegen in het volgende. Het nu al in de praktijk bestaande probleem van ondeskundige behandeling van cassatiezaken zou belangrijk in omvang kunnen toenemen indien een einde wordt gemaakt aan de bestaande verplichting tot procesvertegenwoordiging in cassatie door een Haagse advocaat. Deze verplichte vertegenwoordiging wordt nu in de praktijk in de regel gezien als synoniem voor het feit dat de behandeling van cassatiezaken een specialisme is dat men moet beheersen en dus als synoniem voor het feit dat die behandeling niet ter hand dient te worden genomen door advocaten voor wie dit laatste niet geldt. Van de afschaffing van die verplichte vertegenwoordiging zou daarom - onvermijdelijk - het signaal uitgaan dat de behandeling van cassatiezaken niet langer meer als een zodanig specialisme zou zijn te beschouwen, met alle gevolgen van dien. Bij (het wetsvoorstel tot) de afschaffing van het procuraat is dit ook de reden om de verplichte vertegenwoordiging door een Haagse advocaat in cassatie vooralsnog te handhaven. Als het er echter om gaat te bereiken dat de rechtsbijstand voldoende adequaat is, valt ons inziens het stellen van kwaliteitseisen te prefereren boven het handhaven van de

exclusieve Haagse bevoegdheid. Ook dat is een reden om het advies van de Commissie Neleman te volgen.

Ook in andere Europese landen die cassatierechtspraak kennen, bestaat een bijzondere regeling voor de procesvertegenwoordiging in die instantie. In Duitsland, Frankrijk en België bestaan zelfs geheel aparte cassatiebalies met een beperkt aantal leden die op basis van kwaliteit worden benoemd. In Italië wordt hetzij een zeer ruime ervaring geëist, bijvoorbeeld doordat betrokkene al zeer langdurig als advocaat werkzaam is (twaalf jaar), hetzij een bijzondere achtergrond, bijvoorbeeld doordat betrokkene hoogleraar is op een relevant rechtsterrein. Zover als de regeling in Duitsland, Frankrijk en België, gaat het onderhavige voorstel niet. Met het onderhavige voorstel wordt een open stelsel geïntroduceerd dat in principe iedere advocaat die zijn advocatenstage voltooid heeft, de mogelijkheid geeft om cassatieadvocaat te worden, mits hij aan de daarvoor te stellen eisen voldoet. Evenmin wordt zo'n vergaande ervaringseis gesteld als in Italië. Verordening 98/5/EG van het Europese parlement en de Raad van 16 februari 1998 (PbEG 1998, L 77/36-43) staat uitdrukkelijk toe dat bijzondere eisen worden gesteld voor het mogen verlenen van rechtsbijstand bij de hoogste nationale rechter.

2. Opzet en inhoud van de voorgestelde regeling

Zoals al opgemerkt, beoogt de voorgestelde regeling te bewerkstelligen dat de rechtsbijstand in cassatie in elk geval steeds ten minste adequaat is. De regeling voorziet daartoe in een afzonderlijke bevoegdheid om op treden als advocaat bij de Hoge Raad in burgerlijke zaken. Die bevoegdheid wordt verkregen nadat de geschiktheid daartoe is gebleken, wat door een proeve van bekwaamheid zal worden getoetst. Voor adequate rechtsbijstand in cassatie is voldoende praktijkuitoefening noodzakelijk. De regeling strekt er daarom mede toe te bewerkstelligen dat van dergelijke praktijkuitoefening sprake is.

Het voorstel komt in hoofdlijnen op het volgende neer.

- Om te kunnen optreden als advocaat bij de Hoge Raad in burgerlijke zaken dient men als zodanig te zijn ingeschreven op het landelijke tableau van advocaten dat wordt bijgehouden door de secretaris van de algemene raad van de Orde.
- Er is een voorlopige inschrijving voor beginnende cassatieadvocaten die drie jaar geldig blijft en die vóór deze periode is verstreken dient te zijn omgezet in een definitieve inschrijving. Om voorlopig te kunnen worden ingeschreven dient men (i) zijn stageverklaring te hebben behaald, dat wil zeggen drie jaar als advocaat werkzaam te zijn geweest en aan de stageverplichtingen te hebben voldaan, waaronder het met goed gevolg voltooid hebben van de beroepsopleiding voor de advocatuur, en (ii) met succes het bij de onderhavige regeling ingestelde examen te hebben afgelegd.
- Wil men definitief worden ingeschreven dan zal men binnen de drie jaar waarin de voorlopige inschrijving geldig is, met goed gevolg een proeve van bekwaamheid moeten hebben afgelegd en een bij verordening van de Orde te bepalen minimumaantal cassatiezaken moeten hebben behandeld.
- Een definitieve inschrijving is slechts drie jaar geldig, maar kan telkens worden verlengd. Eis voor verlenging is wederom dat een bij verordening van de Orde te bepalen minimumaantal cassatiezaken is behandeld in de betrokken periode. Voorts kan bij verordening als eis voor verlenging worden gesteld dat aan andere, nader te stellen vakbekwaamheidseisen is voldaan.

De Orde vervult een belangrijke rol in de regeling. Zij draagt zorg voor het examen en de proeve van bekwaamheid, zij controleert of voldaan is aan de eis van behandeling van het minimumaantal zaken en zij bepaalt de nadere details van de regeling bij verordening. Tegelijk voorziet de regeling evenwel in de instelling van een onafhankelijk curatorium, dat belast is met het toezicht op het examen, op het afnemen van de proeve van bekwaamheid en op de werkzaamheden van de examencommissie. Het curatorium wordt gehoord bij alle aangelegenheden die van belang zijn in verband met de regeling, zoals de eisen die bij examen en proeve van bekwaamheid worden gesteld, de instelling van de examencommissie en de inhoud van de vast te stellen verordening - waaronder de nader te stellen eisen - en de eventuele wijzigingen daarvan. Het curatorium heeft vijf leden. Drie van hen worden benoemd door de president van de Hoge Raad en twee door het college van afgevaardigden op voordracht van de algemene raad.

3. Toelichting inhoud voorgestelde regeling

Zoals hiervoor bleek, gaat de regeling uit van een stelsel van achtereenvolgens examen, voorlopige inschrijving, het verkrijgen van minimale praktijkervaring, een proeve van bekwaamheid en definitieve inschrijving. Voor dit stelsel is gekozen omdat de deskundigheid van de cassatieadvocaat voor een niet onbelangrijk deel bestaat uit praktisch inzicht en praktische vaardigheid. Beide kunnen alleen worden verkregen door concrete praktijkuitoefening. Wil een advocaat met goed gevolg een proeve van bekwaamheid afleggen die in voldoende mate zijn kennis, inzicht en vaardigheid toetst, dan zal hij dus eerst voldoende praktijkervaring moeten hebben opgedaan. Om hem in staat te stellen deze te verkrijgen, is de mogelijkheid opgenomen van de voorlopige inschrijving die voorafgegaan wordt door een examen. Op deze wijze is de aspirant cassatieadvocaat niet aangewezen op een opleidingsplaats op een bestaand cassatieadvocatenkantoor. Aldus wordt voorkomen dat de cassatieadvocatuur een aangelegenheid is of wordt die exclusief aan die kantoren is voorbehouden. Daarmee ontstaat een balie die voor toetreders voldoende open is.

Het aan de voorlopige inschrijving voorafgaande examen zal gericht moeten zijn op het toetsen van de aanwezigheid van voldoende kennis van zaken, zowel op het terrein van cassatie als op het gebied van het burgerlijk procesrecht en het materiële recht. Zoals hiervoor al aan de orde kwam, is dergelijke kennis onontbeerlijk voor behoorlijke rechtbijstand in cassatie. De Orde zal ingevolge art. 5 lid 1 van de voorgestelde regeling bevorderen dat er, voor wie dat wenst, onderwijs wordt gegeven dat voorbereidt op het examen, zodat de aspirant cassatieadvocaat die behoefte heeft aan dergelijk onderwijs ook wat dit betreft niet is aangewezen op een opleidingsplaats op een bestaand cassatieadvocatenkantoor. Het examen zal uiteraard een zodanige inhoud moeten hebben dat het voldoende verantwoord is dat degene die voor het examen slaagt, in de praktijk werkzaam is, ook al heeft hij nog niet de noodzakelijke praktijkervaring. Uit de inschrijving op het tableau - dat op dit punt openbaar is - zal blijken dat betrokkene slechts voorlopig is ingeschreven.

Bij de proeve van bekwaamheid gaat het om een praktijktoets die tot inzet heeft na te gaan of betrokkene daadwerkelijk in voldoende mate over de minimaal te eisen kennis, inzicht en vaardigheid beschikt. De proeve zal kunnen bestaan uit het opstellen van een of meer cassatiestukken in concrete - al dan niet fictieve - zaken. Tevens zal bij de proeve acht kunnen worden geslagen op werkelijk door betrokkene behandelde dossiers.

Het minimumaantal zaken dat betrokkene behandeld dient te hebben om voor definitieve inschrijving in aanmerking te komen, wordt geregeld bij verordening van de Orde. Te denken valt aan een combinatie van schriftelijke cassatieadviezen en daadwerkelijk behandelde procedures. Om de drempel niet al te hoog te doen zijn, kan gedacht worden aan een aantal zaken van negen of twaalf in drie jaar. Mocht dit aantal in de praktijk te hoog of te laag blijken, dan kan de verordening worden aangepast. Bij verordening kan ook nader worden omschreven en gedefinieerd wat telt als een cassatieadvies en wat telt als de behandeling van een cassatiezaak.

Ook na de definitieve inschrijving dient de eis te worden gesteld van voldoende praktijkuitoefening. Zoals al meermalen opgemerkt, is voldoende praktijkervaring van essentieel belang voor een behoorlijke rechtsbijstand in cassatie. De eenmaal toegelaten advocaat dient dan ook voldoende zaken te blijven behandelen, teneinde zijn bekwaamheid verder te ontwikkelen dan wel te onderhouden. Daarom is ervoor gekozen ook de definitieve inschrijving slechts een geldigheidsduur van drie jaar te geven en ook voor de verlenging van de definitieve inschrijving de eis te stellen van een minimale praktijkuitoefening door de behandeling van een minimumaantal zaken. Door deze regeling raken advocaten die de cassatiepraktijk te weinig uitoefenen vanzelf na verloop van tijd hun bevoegdheid kwijt. Deze voorziening bevordert de kwaliteit van de cassatieadvocatuur als geheel. Door deze voorziening wordt namelijk voorkomen dat die kwaliteit op den duur te zeer onder druk kan komen te staan door de niet ondenkbeeldige ontwikkeling dat teveel - eenmaal definitief ingeschreven - advocaten na verloop van tijd slechts te hooi en te gras cassatiezaken behandelen. De kwaliteit van het werk van deze advocaten zal veelal mettertijd onder de maat zijn. Bovendien maken zij de spoeling dunner voor advocaten die de cassatiepraktijk wel in serieuze omvang (willen) uitoefenen, met als gevolg dat deze niet of minder mogelijkheid hebben om hun vaardigheid te ontwikkelen en te onderhouden. In dit verband zij bedacht dat het totale jaarlijkse aantal cassatiezaken naar zijn aard beperkt is, aangezien dit aantal nu eenmaal uiteindelijk begrensd wordt door het aantal appeluitspraken. Om een indruk te geven van de aantallen waar het daarbij om gaat, zij opgemerkt dat de laatste jaren ongeveer 500 nieuwe zaken per jaar bij de burgerlijke kamer van de Hoge Raad worden aangebracht dan wel ingediend. Het aantal cassatieadviezen bedraagt hiervan een veelvoud (in verband met de beperkingen van het cassatieberoep pleegt het instellen van dat beroep voorafgegaan te worden door een advies van de cassatieadvocaat aan de advocaat die de cliënt in feitelijke instanties heeft bijgestaan met betrekking tot de vraag of de zaak zich überhaupt leent voor een cassatieberoep en, zo ja, wat de kans van slagen van het beroep is). Vermoedelijk gaat het daarbij om ongeveer 1500 á 2500 adviezen per jaar.¹

Ook het na de definitieve inschrijving minimaal te behandelen aantal cassatiezaken wordt geregeld bij verordening van de Orde. Bij het formuleren van het onderhavige voorstel is gedacht aan een gemiddeld aantal van bijvoorbeeld vier per jaar, dus twaalf in drie jaar. Bij het bepalen van de drempel valt te betrekken dat het ook voor advocaten die zich hebben gespecialiseerd in een bepaald rechtsterrein, niet onmogelijk moet zijn om de cassatiepraktijk uit te oefenen. Ook hier geldt dat indien het vast te stellen aantal zaken te hoog of te laag mocht blijken te zijn, aanpassing kan plaatsvinden.

---

¹ Dit betreft een zeer ruwe schatting, die gebaseerd is op het jaarlijks bij de Hoge Raad aangebrachte aantal zaken.

Zoals al opgemerkt, is een belangrijke rol in de regeling weggelegd voor de Orde. Zij draagt zorg voor het plaatsvinden van het examen en de proeve van bekwaamheid en controleert of voldaan is aan de eis van behandeling van het minimumaantal zaken. De nadere details van de regeling, zoals het aantal zaken dat minimaal behandeld dient te worden en de eventuele andere eisen die gesteld kunnen worden om de vakbekwaamheid te onderhouden, worden bepaald bij verordening van de Orde. De Orde heeft inmiddels ruime ervaring in het organiseren van examens door haar verantwoordelijkheid voor de verplichte beroepsopleiding voor de advocatuur. De Orde is bij uitstek in staat om behoorlijke controle uit te oefenen op de naleving van de te stellen eisen van voldoende praktijkuitoefening. Bij controle door de Orde kunnen er immers geen problemen ontstaan in verband met de advocatuurlijke geheimhoudingsplicht.

Zoals hiervoor uitvoerig aan de orde kwam, dient de voorgestelde regeling met name de publieke belangen die betrokken zijn bij een goede taakvervulling door de Hoge Raad. De regeling voorziet daarom in de instelling van een onafhankelijk curatorium, dat toezicht houdt op examen en proeve van bekwaamheid. Dat curatorium dient steeds door de Orde en de door de Orde in te stellen examencommissie betrokken te worden bij de nadere detaillering en uitvoering van de regeling. Aldus vormt het curatorium een waarborg dat de regeling, ook wat betreft genoemde belangen, steeds zoveel mogelijk aan haar doelstellingen beantwoordt. Het curatorium telt vijf leden. Drie van hen, de meerderheid dus, worden door de president van de Hoge Raad benoemd en de overige twee door het college van afgevaardigden op voordracht van de algemene raad. Het ligt voor de hand dat zowel de examencommissie als het curatorium zal worden samengesteld uit onder anderen leden en oud-leden van de cassatiebalie, de Hoge Raad en het parket bij de Hoge Raad.

Doordat de regeling van nadere details wordt overgelaten aan de door de Orde tot stand te brengen verordening, wordt de nodige flexibiliteit bereikt. Wijziging van verordeningen van de Orde is immers makkelijker en sneller te realiseren dan aanpassing van wetgeving in formele zin. Daardoor is het ook makkelijker om snel en adequaat in te spelen op eventuele ontwikkelingen in de praktijk die daartoe aanleiding geven.

ARTIKELLEN

Artikel I

Artikel 1

Lid 1

De verplichte procesvertegenwoordiging in cassatie in burgerlijke zaken is geregeld in de artt. 407 lid 3, 409 lid 1, 416, 426a lid 1 en 426b lid 3 Rv, die bepalen dat partijen zich moeten laten bijstaan door een advocaat bij de Hoge Raad. Door bij deze, ongewijzigd te laten, artikelen aan te sluiten in het eerste lid van art. 1 is duidelijk dat de nieuwe regeling geldt voor alle zaken waarin die artikelen van toepassing zijn. Bedoelde aansluiting wordt in het artikellid bereikt door middel van een verwijzing naar de elfde titel van Boek I van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, waarin de cassatieprocedure in burgerlijke zaken geregeld is en waarvan genoemde artikelen deel uit maken.

De bevoegdheid van de advocaat wordt bepaald door de inschrijving. De advocaat dient derhalve op het tijdstip van de betrokken proceshandeling te zijn ingeschreven als advocaat bij de Hoge Raad. Is hij dat niet op het tijdstip van het instellen van het cassatieberoep, dan leidt dat tot niet-ontvankelijkheid van het beroep, aangezien degene die cassatieberoep instelt zich moeten laten vertegenwoordigen door een advocaat bij de Hoge Raad. Later verlies van de bevoegdheid om in cassatie op te treden als gevolg van een doorhaling van de inschrijving overeenkomstig art. 4 van de regeling, leidt tot schorsing van de procedure op grond van art. 226 jo 418a Rv.

Lid 2

Het zou geheel haaks op de voorgestelde regeling staan als degene die is ingeschreven als cassatieadvocaat de zaken niet zelf zou behandelen, maar dat zou overlaten aan anderen en/of slechts zou optreden als de vertegenwoordiger van de advocaat die de zaak werkelijk behandelt, zoals nu wel gebeurt door de zogenaamde postbusadvocaten. Doelstelling van de regeling is onder andere dat degene die als cassatieadvocaat staat ingeschreven, ook daadwerkelijk de cassatiepraktijk uitoefent. Het tweede lid van art. 1 bepaalt daarom dat de advocaat de aan hem toevertrouwde cassatiezaken zelf dient te behandelen. Met dit voorschrift is uiteraard niet beoogd te verbieden dat de cassatieadvocaat zich bij de behandeling van de zaak laat bijstaan door kantoorgenoten, onder wie advocaatstagiaires, of anderen. De advocaat dient, indien nodig, aannemelijk te kunnen maken dat hij de zaak daadwerkelijk zélf behandeld heeft. Bij de controle van de eis of het minimumaantal zaken behandeld is, kan dan ook van deze bewijslastverdeling worden uitgegaan.

Artikelen 2 tot en met 4

Op het stelsel van voorlopige en definitieve inschrijving is hiervoor in het algemene gedeelte van deze toelichting al ingegaan. Het voorschrift van beide artikelen dat de secretaris de ingeschreven advocaat bericht dat de inschrijving binnenkort verloopt, is slechts van administratieve aard. Mocht de secretaris dit voorschrift niet inachtnemen, dan heeft dat niet tot gevolg dat de inschrijving in stand blijft. De inschrijving vervalt indien de definitieve inschrijving dan wel de verlenging daarvan niet tijdig heeft plaatsgevonden, dat wil zeggen artikel 4 bepaalt dat de secretaris in dat geval de inschrijving doorhaalt.

Uiteraard dient de inschrijving aan de wettelijke eisen te voldoen. Teneinde te vermijden dat bij iedere inschrijving nauwkeurig door de secretaris gecontroleerd zou moeten worden of inderdaad aan die eisen voldaan is - hetgeen met name bij de controle van de eis van de behandeling van een minimumaantal zaken arbeidsintensief kan zijn - is in de artikelen 2 en 3 bepaald dat inschrijving plaatsvindt op basis van de verklaring van de betrokken advocaat dat hij aan die eisen heeft voldaan.

Bij de door de Orde op grond van art. 5 vast te stellen verordening zal nader kunnen worden bepaald aan welke eisen de verklaring zal moeten voldoen. Het ligt voor de hand dat daarvoor een formulier zal worden vastgesteld door de Orde. Of de afgelegde verklaring juist is, zal door de Orde steekproefsgewijs worden gecontroleerd. Bij die controle geldt uiteraard dat op de betrokkene de last zal rusten om, desverlangd, aan te tonen dat hij aan de eisen heeft voldaan. Daarbij gaat het natuurlijk vooral om de eis van de behandeling van het verplicht te stellen minimumaantal zaken. Wat betreft het geslaagd zijn voor het examen en de proeve van bekwaamheid zal er immers geen probleem bestaan. Of aan die eis voldaan is, blijkt uit de

administratie van de Orde. Waar het gaat om centrale controle door de Orde ligt het voor de hand dat de plaatselijke dekens hun in het onderhavige verband eventueel uit te oefenen, specifieke (onderzoeks)bevoegdheden mandateren aan de Orde, zoals nu ook al gebeurt bij de controle op de naleving van sommige andere verordeningen van de Orde. Daardoor zal, indien nodig, ook het inzien van dossiers en urenadministratie door de Orde mogelijk zijn. Betrokkene is dan gehouden hieraan zijn medewerking te verlenen. Blijkt een verkeerde opgave te zijn gedaan dan kan dat leiden tot tuchtrechtelijk ingrijpen, waarbij eventueel de sanctie van doorhaling van de inschrijving als advocaat bij de Hoge Raad opgelegd kan worden. Uiteraard kan ook controle plaatsvinden indien in een concreet geval aanwijzingen bestaan dat een onjuiste opgave is gedaan.

Artikel 5

Dit artikel regelt de taken van de Orde bij de regeling. Om de hiervoor, in het algemene gedeelte van deze toelichting al vermelde redenen hoort de Orde steeds het curatorium, dus ook bij het totstandbrengen van de in het tweede lid bedoelde verordening en de eventuele wijzigingen daarvan. Gelet op de opzet van de regeling zal in de praktijk het initiatief voor nieuwe of nadere regels feitelijk kunnen uitgaan van het curatorium dan wel de examencommissie. In de verordening kunnen eventueel ook in de praktijk rijzende toepassingsproblemen worden opgelost, zulks uiteraard binnen de grenzen van de wet. Het horen van het curatorium kan desgewenst uitmonden in een schriftelijk advies van het curatorium aan algemene raad of college van afgevaardigden.

In de verordening worden de onderwerpen geregeld die staan opgesomd in het tweede lid. In de verordening kunnen in aanvulling hierop ook nadere regels gesteld worden. Te denken valt bijvoorbeeld aan definities van begrippen als zaak, behandeling daarvan, advies, zelf behandelen van een zaak en dergelijke meer, en regels omtrent de controle van de eis van de behandeling van een minimumaantal zaken en de wijze waarop kan of dient te worden aangetoond dat aan deze eis voldaan is. Ook valt te denken aan regels omtrent de frequentie waarmee examens en proeven van bekwaamheid worden afgenomen - bijvoorbeeld één keer per jaar - en het aantal malen dat ingeschreven zal kunnen worden voor het examen.

Artikel 6

Dit artikel regelt de instelling en taken van het curatorium voor de cassatieadvocatuur. Zoals in het algemene gedeelte van deze toelichting al opgemerkt, is ook een belangrijke rol in de regeling weggelegd voor dit curatorium. Het betreft een onafhankelijk orgaan dat toezicht houdt op examen, proeve van bekwaamheid en examencommissie. Het wordt voorts betrokken bij alle aangelegenheden die bij de uitvoering van deze regeling van belang zijn. Aldus waakt het voor een juiste naleving van de doelstellingen van deze regeling.

Artikel II

De in dit artikel opgenomen bepalingen kunnen voor zichzelf spreken.

Artikel III

Overgangsrecht

Een punt van aandacht is het overgangsrecht bij de onderhavige regeling voor advocaten die nu cassatiezaken behandelen. Het meeste gewicht komt daarbij ons inziens toe aan de gezichtspunten (a) dat een groot deel van de advocaten die nu cassatiezaken behandelen, dat naar behoren doet en (b) dat voor advocaten die nu met regelmaat cassatiezaken behandelen, die behandeling een wezenlijke bron van inkomen vormt of kan vormen. In verband hiermee valt ons inziens uit te gaan van een overgangsregeling waarbij de advocaten die met enige regelmaat cassatiezaken behandelen, zich zonder verdere eisen onmiddellijk definitief kunnen laten inschrijven als cassatieadvocaat onder de nieuwe regeling. Op hen is dan verder het regime van de nieuwe regeling van toepassing. Er is voor gekozen om de definitieve inschrijving al mogelijk te maken indien betrokkene in de drie jaren voorafgaande aan de invoering van de onderhavige regeling negen cassatiezaken heeft behandeld, waarvan er vijf tot behandeling bij de Hoge Raad hebben geleid. Dat is een geringer aantal dan het hiervoor genoemde minimum van twaalf dat vermoedelijk in het kader van artikel 3 verplicht gesteld zal worden voor de verlenging van de definitieve inschrijving. Reden voor dit geringere aantal is gelegen in de rechtszekerheid. De overgangsbepaling van het onderhavige artikel werkt terug tot drie jaar vóór de inwerkingtreding van deze regeling. De praktijk heeft niet bij de aanvang van deze periode al rekening kunnen houden met de minimumeis die de onderhavige bepaling stelt, anders dan na de definitieve inschrijving onder de regeling het geval zal zijn ten aanzien van de minimumeis die alsdan zal gelden voor verlenging van die inschrijving.

Met "behandeling voor de Hoge Raad" in het artikel wordt bedoeld dat in dagvaardingszaken ten minste een schriftelijke toelichting is gegeven en in verzoekschriftprocedures dat een verzoekschrift respectievelijk verweerschrift is ingediend. Indien het bij een cassatieadvies is gebleven, zal dit een onderbouwd schriftelijk advies moeten zijn. Mondelinge adviezen en niet onderbouwde adviezen tellen dus niet mee.

Evenals bij de artikelen 2 en 3 is gekozen voor een stelsel waarbij voldoende is dat de advocaat verklaart dat hij het vereiste minimumaantal zaken behandeld heeft. Ook de juistheid van deze opgave zal door de Orde steekproefsgewijs gecontroleerd worden. Voorts zal eventueel in specifieke gevallen gecontroleerd kunnen worden indien aanwijzingen zouden bestaan dat geen juiste opgave is gedaan. Ook hier geldt dat het voor de hand ligt dat de plaatselijke dekens hun in het onderhavige verband eventueel uit te oefenen, specifieke (onderzoeks)bevoegdheden mandateren aan de Orde. Voorts geldt ook hier weer dat een onjuiste opgave kan leiden tot tuchtrechtelijk ingrijpen. En tot slot geldt ook hier dat de advocaat desverlangd aannemelijk moet kunnen maken het vereiste aantal zaken daadwerkelijk (zelf) behandeld te hebben.

Opmerking verdient dat de overgangsbepaling nadrukkelijk ook geldt voor advocaten die gevestigd zijn buiten het arrondissement Den Haag. Bij de redactie van het eerste lid van het artikel is hier rekening mee gehouden. Voor deze advocaten zal het bewijs van het zelf behandeld hebben van zaken wat minder makkelijk te leveren zijn, aangezien zij door de verplichte vertegenwoordiging door een Haagse advocaat nu niet op eigen naam in cassatie kunnen optreden. De beoordeling in het kader van de controle zal in verband hiermee bij hen soms wat intensiever moeten zijn.

Het tweede en derde lid van het artikel voorzien in een overgangsperiode van drie maanden na de inwerkingtreding van de regeling. In die periode blijft de voorheen bestaande bevoegdheid

om op te treden als advocaat bij de Hoge Raad bestaan. Aldus wordt de advocaten die daarvoor in aanmerking komen, de tijd en gelegenheid gegeven zich overeenkomstig het eerste lid van het artikel in te schrijven als advocaat onder de nieuwe regeling. Het derde lid bepaalt dat zij die de hoedanigheid van advocaat bij de Hoge Raad verliezen met de nieuwe regeling, maar die hoedanigheid desalniettemin behouden voor uitsluitend de verdere behandeling van zaken waarin zij reeds optraden en die op het tijdstip van het verstrijken van de overgangsperiode van het tweede lid aanhangig waren. Die bevoegdheid vervalt uiteraard als de Hoge Raad op het cassatieberoep in de desbetreffende zaak beslist heeft.